

Chceme
vedieť
nemecky!

Deti a nemčina

Príručka pre rodičov a pedagógov

GOETHE
INSTITUT

„Nemčina ako cudzí jazyk ponúka deťom na Slovensku množstvo šancí a možností.“

Úvod

Ktoré cudzie jazyky zvoliť pre moje dieťa?

Deti žijú dnes v navzájom presieťovanom svete. Globálne procesy a nové komunikačné technológie prinášajú u detí zmeny pri používaní jazyka. Všetchný deň aj celkom malých detí dnes formujú médiá, multikultúrne a multilingválne okolie. Angličtina pri tom často stojí na prvom mieste a preniká, aj vzhľadom na každodenné používanie moderných technológií, skoro automaticky do detskej slovnice zásoby.

Tento podstatný obrat je výzvou aj šancou. Dobré znalosti anglického jazyka sa už stávajú normou. O to dôležitejšie je dnes premýšľať nad tým, ktoré cudzie jazyky majú pre Vaše deti popri angličtine a aj vzhľadom na ich budúcnosť význam. Nemčina ako cudzí jazyk ponúka deťom na Slovensku množstvo šancí a možností.

Táto brožúrka má informovať rodičov, ale aj pedagógov o tom, ako môžu svoje deti podporovať a ako im môžu zmysluplne pomáhať pri učení sa cudzieho jazyka, informovať o tom, prečo je nemčina perspektívnym cudzím jazykom a aké materiály a projekty sú k dispozícii pre výučbu nemeckého jazyka.

Dnešné deti

Ako sa mení svet môjho dieťaťa?

Vaše deti, ktoré sú zvedavé a otvorené získavaniu nových skúseností, sú už dávno konfrontované s modernými informačnými technológiami a v súvislosti s nimi so zmenou jazykových nárokov.

V posledných rokoch sa práve u dnešných 5–12-ročných detí internet a počítač udomácnili ako každodenne využívané spotrebné médiá. Mnohé školy už dnes majú k dispozícii interaktívne tabule a elektronické triedne knihy. Sociálne siete ako Youtube alebo Facebook slúžia učiteľom a školám na sprostredkovanie informácií a žiakom na zábavu. Deti sa na internete a na svojich cestách, ale aj v ich každodennom živote stále častejšie stretávajú s inými kultúrami a s ľuďmi s iným rodným jazykom. Je jedno, či už je to v rodinnom prostredí, v materskej škole, na základnej škole alebo v susedstve: zmenený životný priestor detí si dnes vyžaduje viacjazyčnosť. Deti sú našťastie podstatne spontánnejšie a pragmatickejšie pri riešení prekážok v komunikácii ako my dospelí. Najlepšou reakciou na tieto zmenené podmienky je podľa Európskej komisie začať čo najskôr s výučbou najmenej dvoch cudzích jazykov.

Etapy jazykového vývoja

Akými fázami prechádza moje dieťa pri objavovaní jazyka?

- ✓ Jazyková orientácia sa u človeka začína už pred pôrodom.
- ✓ Asi od druhého roku života dieťa vedome získava jazykové vedomosti.
- ✓ Vo veku štyroch rokov získava základné štruktúry materinského jazyka.
- ✓ Cudzí jazyk bez prízvuku je možné osvojiť si do veku šiestich rokov života.
- ✓ Do puberty je možné bez námahy nadobudnúť syntax a morfológiu jazyka.
- ✓ Počas procesu učenia sa jazyka by dieťa malo získať dostatok príležitostí vyskúšať si naučené v sociálnej interakcii, napr. s učiteľom či so spolužiakmi.
- ✓ Chyby sú vývojovými krokmi na ceste osvojovania si jazyka a malo by sa s nimi narábať s trpezlivosťou. Sú prirodzenou súčasťou učebného procesu.

English first – alebo nie?

Ako je to s poradím jazykov?

V našich školách sa učí angličtina ako prvý cudzí jazyk v presvedčení, že tento jazyk sa učí ľahko a ako globálny komunikačný prostriedok zabezpečí deťom dobré predpoklady pre budúcu kariéru, v štúdiu i povolání. Pritom sa však už nepočíta s tým, že sa budú pohybovať predovšetkým na regionálnej úrovni, kde sú potrebné iné jazyky ako je angličtina a ani s tým, že angličtina na prvom mieste v poradí jazykov dokázateľne nepriaznivo vplyva na motiváciu učenia sa ďalších cudzích jazykov. Ak sa však iný cudzí jazyk v počiatočných štádiách učenia sa cudzích jazykov v protiklade s tým sprostredkuje spôsobom, ktorý je vhodný pre deti a má trvalý efekt, možno si vytvoriť pozitívny prístup k tomuto cudziemu jazyku a jeho kultúre. S angličtinou potom možno začať v časovom posune asi troch až štyroch rokov, a síce s trochu väčšou intenzitou tak, že v žiadnom prípade nedôjde k obmedzeniu cieľa v dosiahnutí kompetenčného stupňa v angličtine, o ktorý sa usilujeme. Popritom aj učitelia opätovne referujú o tom, že deti, ktoré začínajú s veľmi logicky stavaným nemeckým jazykom, to v budúcnosti majú ľahšie s učením sa ďalších cudzích jazykov.

Moja úloha

Nakoľko významná je moja úloha rodiča?

- ✓ **Rodičia majú byť adresne informovaní** o cieľoch a obsahu výučby cudzích jazykov od ranného veku a aj o jej psychologických predpokladoch. Pravidelne by mali získavať poznatky o vývoji a pokroku ich dieťaťa v učení. Len v tom prípade môžu dostatočne porozumieť procesu výučby, byť jeho sprievodcom a podporovať ho.
- ✓ **Rodičia sa nemajú pokúšať ovplyvňovať** ich deti pri procese výučby takým spôsobom, že opravujú ich chyby. Korektúry chýb zostávajú v kompetencii vychovávateľov a učiteľov, vykonávajú sa veľmi cielene a zdržanlivo, aby dieťa nezneistilo a nerušilo ho v jeho hovorovom prejave.

„Deti sú prirodzene zvedavé a otvorené získavaniu nových vedomostí. Bola by škoda to nevyužiť.“

Dôležitá je predovšetkým Vaša úloha trpezlivého sprievodcu, veď aj pri osvojení si materinského jazyka u Vašich detí ste v prvých rokoch prejavovali trpezlivosť. Rodinné oslavy, počas ktorých majú deti „predviesť“ svoje nové poznatky, nie sú zväčša vhodné na to, aby dieťaťu bez strachu poskytli pozitívny prístup k novému jazyku. Situácie a zážitky, v ktorých možno novozískané jazykové vedomosti spontánne využiť, sú naproti tomu oveľa vhodnejšie.

Mnohé materské školy na Slovensku už dnes ponúkajú niekoľko hodín nemčiny do týždňa. Tam, kde to tak nie je, môžu sa rodičia spojiť a žiadať popri ponuke angličtiny aj nemčinu. Spoločne presvedčte riaditeľa školy, aby ponuku cudzích jazykov rozšíril tak, aby Vaše deti priamo z toho profitovali.

Prečo nemčina?

Čo ponúka nemčina ako cudzí jazyk môjmu dieťaťu?

Učiť sa nemčinu znamená pre Vaše deti učiť sa živý jazyk, ktorý ako materinský jazyk používa viac ako 100 miliónov ľudí. Ako cudzím jazykom ním okrem toho hovorí ďalších 55 miliónov ľudí.

Nemecko a Rakúsko patria medzi slovenskými študentmi v rámci študijných pobytov k najvyhladávanejším destináciám.

Približne štvrtina slovenských výrobkov sa predáva práve do Nemecka. Nemecko je najdôležitejším obchodným partnerom Slovenska, preto aj slovenskí zamestnávateľia logicky potrebujú zamestnancov hovoriacich po nemecky. To isté platí aj pre 3000 nemeckých a rakúskych firiem pôsobiacich na slovenskom pracovnom trhu, ktoré znalosť nemčiny ako druhého cudzieho jazyka popri angličtine veľmi oceňujú.

Narastá aj počet nemeckých a rakúskych turistov na Slovensku, rovnako ako počet slovenských turistov v nemecky hovoriacich krajinách. Navyše leží pracovný trh nemecky hovoriacich krajín priamo pred dverami a bez obmedzenia sa otvoril pre všetkých občanov EÚ. Záujem tam je prirodzene predovšetkým o odborné pracovné sily, ktoré ovládajú jazyk krajiny.

Abeceda cudzích jazykov

Aké stupne rozlišujeme pri učení sa cudzích jazykov?

Postup učenia sa cudzieho jazyka sa delí do stupňov a začína sa stupňom A1. Pre každý z týchto stupňov je presne zadefinované, čo ten, kto sa jazyk učí, zvládne. Tieto stupne sú zhrnuté do Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. Referenčný rámec umožňuje stransparentniť a vzájomne porovnať nadobúdanie jazykových znalostí, využívanie jazyka a jazykové kompetencie žiakov a delí sa na tri kompetenčné úrovne:

A (základy používania jazyka), B (samostatné používanie jazyka) a C (pokročilé používanie jazyka).

Tri kompetenčné úrovne sa ďalej delia do šesťstupňovej škály:

A1 Na tomto stupni je Vaše dieťa schopné predstaviť seba a iných, iným ľuďom položiť otázky týkajúce sa ich osoby, rozumie jednoduchým vetám a vie ich použiť. Ale žiaden strach – pravdepodobne budete ešte všetkému rozumieť.

A2 Vaše dieťa sa bude ale pomaly zlepšovať a dokáže sa porozumieť v jednoduchých rutinných situáciách, pri ktorých ide o elementárnu a priamu výmenu informácií o dôverne známych a bežných veciach.

B1 Teraz by to už pomaly pre Vás mohlo byť kritické, lebo Vaše dieťa je už pri ceste do nemecky hovoriacej krajiny v stave jazykovo zvládnuť väčšinu situácií. A možno sa sami seba stále častejšie pýtate, čo práve Vaše dieťa povedalo. Tip: najneskôr v tomto momente by ste mali začať navštevovať kurz nemčiny.

B2 Nerozumiete už, čo Vaše dieťa hovorí? Nebojte sa, je to normálne, lebo Váš dorast je teraz v stave sa tak spontánne a plynule dohovoriť, že bez väčšej námahy na oboch stranách je schopný viesť rozhovor s rodeným hovorcom. Ak ste však nenasledovali našu radu zo stupňa B1, pravdepodobne ste už zmeškali možnosť držať s ním krok.

C1 Medzičasom ste si zakúpili nemecko-slovenský slovník, aby ste Vášmu dieťaťu rozumeli, lebo teraz už Vaše dieťa porozumie širokému spektru náročnejších, dlhších textov a dokáže zachytiť aj implicitné významy. Vie sa spontánne a plynule vyjadrovať, bez toho, aby muselo zjavne častejšie hľadať slová a dokáže účinne a flexibilne používať jazyk v spoločenskom aj profesionálnom živote alebo v rámci svojho vzdelávania a štúdia.

CE Srdečne Vám blahoželáme. Teraz už Vaše dieťa rozumie prakticky všetkému, čo číta alebo počúva, dokáže sa spontánne, veľmi plynule a presne vyjadriť a aj pri zložitejších situáciách zdôrazniť jemnejšie významové nuánsy.

Keď sa deti učia v škole cudzí jazyk, v optimálnom prípade dosiahnu na konci školskej dochádzky kompetenčnú úroveň B. V materskej a základnej škole sa deti pohybujú na stupňoch úrovne A1 a A2. Na štúdium v Nemecku sú napr. potrebné znalosti nemčiny na stupňoch úrovne B2/C1. Preto tu platí: čím skôr, tým lepšie. Lebo o čo skôr Vaše deti začnú s učením sa nemčiny, o to väčšia je pravdepodobnosť, že na konci školskej dochádzky dosiahnu kompetenčný stupeň B.

Naše skúšky

Môže moje dieťa robiť skúšku v Goetheho inštitúte?

Deti a mládež môžu v Goetheho inštitúte urobiť skúšku na úrovni A1, A2 a B1.

Goethe-Zertifikat A1: Fit in Deutsch 1 je skúškou z nemčiny pre deti a mládež vo veku od 10 do 16 rokov. Potvrzuje celkom jednoduché znalosti a zodpovedá prvému stupňu úrovne A1.

Goethe-Zertifikat A2: Fit in Deutsch je skúškou z nemčiny pre deti a mládež vo veku od 12 do 16 rokov. Potvrzuje elementárne jazykové znalosti a zodpovedá druhému stupňu úrovne A2.

Goethe-Zertifikat B1 je skúškou z nemčiny pre mládež a dospelých. Potvrzuje samostatné používanie jazyka, zodpovedá tretiemu stupňu úrovne B1.

Skúšky možno vykonať v Goetheho inštitúte v Bratislave alebo u kooperačných partnerov, ktorí ponúkajú skúšky na celom Slovensku.

Viac informácií o našich skúškach nájdete na www.goethe.de/bratislava.

Impressum

Vydavateľ:

Goethe-Institut Bratislava
Panenská 33, 814 82 Bratislava
Tel.č.: +421 2 59 204 311
info@bratislava.goethe.org
www.goethe.de/bratislava

Zodpovedné osoby:

Dr. Jana Binder
Mgr. Miroslava Blašková

Grafická úprava:

Calder Design Community

Prebraté z originálu od Goethe-Institut Varšava
v spolupráci s Ulrike Würzovou a Christophom Mohrom.